

Tüskés Tibor: Kodolányi János.

Ajánló bibliográfia. A fényképeket készítette Lantos Miklós, Bérci László. Kiadja a Baranya megyei Könyvtár, Pécs, 1980. 63 l.

Kodolányi János (1899–1969) írói munkásságáról Tüskés Tibor írt kismonográfiát 1974-ben. Ebben a bibliográfiai összeállításban arra törekedett, hogy az olvasók számára tájékoztatást adjon Kodolányi leginkább hozzáférhető műveiről, bevezesse a tájékozódni kívánó olvasót az író világába, s újabb művek megismerésére ösztönözze azokat, akik már ismerik Kodolányi néhány munkáját. A kiadvány első része ismerteti Kodolányi írói jelentőségét, főbb életrajzi adatait, valamint Pécshez és Baranya megyéhez fűződő kapcsolatait, a második rész az író 1955 óta kiadott műveinek betűrendben következő címlírásait, valamint az egyes művekre vonatkozó ismereteket, és a műről szóló kritikák adatait tartalmazza. A bibliográfia harmadik része a Kodolányira vonatkozó nagyobb tanulmányokat, Kodolányi levelezésére, a róla készült arcképekre és művei illusztrálására vonatkozó adatokat közli. A kötet érdekessége, hogy első közlésben bocsát közre három személyes jellegű vallomást, egy levelet és néhány érdekes fényképet.

R. T. O.

Újvári Sándor: Rövidzárlat Magyarországon.

Naplótöredékek 1943–1945. Griff Kiadó, München, 1980. 83 l.

Az 1904-ben született és jelenleg Münchenben élő könyvkiadó, író régi naplójegyzeteinek kiadására vállalkozott, s előszavában megírja: olyan fájdalmas korszakról szólnak, hogy nem is volt ereje rendezni, kiegészíteni ezeket, hanem a régi formában teszi közzé feljegyzéseit. Kassán élt és vezette a Griff könyvkiadót, mikor a magyarországi zsidóüldözés kezdetét vette. Ettől kezdve felvidéki és budapesti fogolytáborok szörnyűségeit közli tömören, a hasonló témakörű emlékiratokat, dokumentumokat kiegészítve, megerősítve. A magyar nyelvű irodalom terjesztéséhez való hűségét azonban nem törték meg a „rövidzárlat” évei sem. Írása fontos kortörténeti adalék lehet a korszak (köztük a baloldali mozgalmak feltárásával foglalkozó) kutatói számára.

R. T. O.

Ungarn – Jahrbuch.

Zeitschrift für die Kunde Ungarns und verwandte Gebiete, Begründet und geleitet von Georg Stadtmüller, Hrsg. Gabriel Adriányi, Horst Glassl, Ekkehard Völkl, 10(1979), München, Dr.Dr. Rudolf Trofenik, 1981. 392 l.

A müncheni Ungarisches Institut évről évre megjelenő évkönyve a Magyarország történelmével foglalkozó legszínvonalasabb periodikák közé tartozik, mely a magyar irodalomtörténetírás számára is szolgáltat fontos újdonságokat. Csak figyelemfelhívás-

ként említem a 7. kötetből *Öry Miklósnak Pázmányról* szóló tanulmányát, vagy a 9-ből *George Cioranescu-nak* egy ismeretlen *Janus Pannonius*-levelet közlő írását (*La bataille de Baia*, pp. 15-29). Az 1981-ben megjelent 10. kötetet az teszi fokozottan érdekessé, hogy közli az Ungarisches Institut 1977. július 6–8-án megtartott, *Humanismus und Renaissance in Ungarn* című kollokviumának előadásait (sajnos nem valamennyit!). Gazdagítja ugyanakkor a kötetet néhány, a kollokviumon nem szereplő tanulmánynak a közlése.

A magyar reneszánsz irodalma és kultúrája szempontjából az alábbiakra hívjuk fel a figyelmet: *Edgar Hösch (Renaissance und Humanismus in Ungarn)* írása a III. Iván korabeli orosz viszonyokkal hasonlítja össze a Mátyás-kori kultúrát. *Stefan Torjai Szabó (Das literarische Schaffen im Zeitalter des Humanismus und der Renaissance in Ungarn)* korrekt áttekintést ad a magyarországi latin nyelvű irodalomról, főleg a régebbi magyar szakirodalom (Horváth, Kardos) alapján; feltűnő, hogy egy szó sem esik a magyar nyelvű reneszánsz irodalomról, a szerző úgy látszik Balassit sem tekinti a reneszánsz irodalomhoz tartozónak. Rendkívül alapos munkáról tanúskodik *Krista Zach* terjedelmes tanulmánya (*Humanismus und Renaissance in Siebenbürgen*), mely első-sorban a német-, kisebb részben a román nyelvű szakirodalom és néhány magyar szakmunka alapján nyújt részletes képet a XV–XVI. századi Erdély művelődési viszonyairól. A tanulmány jegyzetanyaga és bibliográfiája nagy bőséggel elősorolja az erdélyi szász kutatók által, az adott korszakról, – odahaza vagy emigrációban – írt újabb munkákat, melyeket a magyar szakemberek sajnos nem szoktak eléggé figyelembe venni és felhasználni. A magyar reformációra vonatkozó kutatások mérlegét vonja meg *Monika Glettler* közleménye (*Probleme und Aspekte der Reformation in Ungarn*), mely az anyag beható ismeretében jogosan kényszerül megállapítani, hogy a kutatás még nem adott választ a magyar reformáció történetének számos alapkérdésére. Csak részben érinti a reneszánsz irodalmát *Tibor Dénes* elgondolkoztató cikke, mely a színház társadalmi funkcióját vizsgálja az egész történelmi fejlődést véve tekintetbe (*Le rôle du théâtre dans l'évolution sociale de la Hongrie*).

Az Ungarn–Jahrbuch munkatársai rendszerint jól ismerik a magyarországi szakirodalmat (ezt az évkönyv gazdag recenziós rovata is jól elősegíti), feltűnő ezért, hogy egyetlen esetben sem értékesítik – a tisztán irodalmi vonatkozások esetében sem – az akadémiai irodalomtörténeti kézikönyv első kötetét, mely a magyar reneszánsz, humanizmus és reformáció irodalmának, művelődésének és eszméiről a legkorszerűbb rendszerezését nyújtja. (Krista Zach a magyar irodalomra vonatkozóan Szerb Antal művéből meríti ismereteit!) Az is meglepő, hogy egyszer sem találkozunk az Irodalomtörténeti Közlemények említésével, pedig az utolsó negyedszázad alatt ez a folyóirat több száz közleménnyel járult hozzá a magyar reneszánsz irodalmának és művelődésének ismeretéhez. Münchenbe nem jár az ItK?

Klaniczay Tibor